

Kuntalaisaloite Varasjoen ennallistamisesta

Kaupunginhallitus 03.01.2025 § 8

Valmistelija

Kaupunginjohtaja

Kuntalaisaloite 12.11.2024:

”Lieksan kulttuuriperinnöntuki ry esittää Varasjoen ennallistamista, kulttuuri- ja luontoarvojen palauttamista lähemmäksi historiallista tilaa. Yhdistys on saanut asiasta yhteydenottoja myös useilta kansalaisilta, jotka ovat toivoneet asian viemistä eteenpäin.

Lieksan kulttuuriperinnön tuki ry näkee mahdolliseksi ennallistaa Varasjoki kantatie 73:n ja sillan uusimistyön yhteydessä huomioiden arkeologiset, kulttuuriset ja luonnontieteelliset vaatimukset.

Varasjoki on kuva-aineistosta päätellen edellisen vuosisadan alussa ollut Pieliseen laskevalta osalta luonnontilainen, osittain peltojen ympäröimä ja Lieksanjoesta erkaantuessaan rakennettu, ”kanavamainen” ja varustettu yhdys sillalla. Tila, joka tällä hetkellä joen varsilla vallitsee, edellyttää kanavamaisista rakennetta siltoineen, puistoineen ja jalankulkuteineen. Näin Lieksan historian kannalta keskeinen vanhan Brahean alue muodostuu uudelleen saareksi.

Kantatien sillan uudistuksen yhteydessä on arkeologisesti merkittäväksi merkitty Varasjoen ylittävä, rakennettava alue. Varasjoen ennallistaminen laajentaisi arkeologisesti merkittävän alueen koko joen pituudelle.

Nyt virtaamattomassa joessa elää viitasammakko, joka tällä hetkellä ei luokitella uhanalaiseksi. On kuitenkin – mikäli mahdollista – syytä selvittää, elikö viitasammakko joessa ennen sen sulkemista vai onko se tulokaslaji ja miten se tulee huomioida ennallistamista toteutettaessa.

Lieksalainen matkailu on levännyt paljolti Kolin ja Ruunaan harteilla, keskustajama ei ole ollut mielenkiinnon kohde. Historia ja historialliset rakenteet on koettu ”hirvityksinä”, rakennettu perinne on saanut väistyä. Pielisen museota kohennetaan ja aseman seutu rakentuu historiaa kunnioittaen. Aloitteellamme toivomme, että Lieksanjoki ympäristöineen, siltoineen ja rakennuksineen saa sijansa lieksalaisessa kehitystyössä, mahdollisuuksien uudelleen arvioinnissa.”

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää pyytää asiasta lausunnon kaupunkiympäristölautakunnalta.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti pyytää asiasta lausunnon kaupunkiympäristölautakunnalta.

Lisätietoja

Kaupunginjohtaja Pirre Seppänen, 040 1044 001, sähköposti pirre.seppanen(at)lieksa.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 18.11.2025 § 81

Valmistelija

Maankäytön suunnittelija, kunnossapitotyönjohtaja

Lieksan kulttuuriperinnöntuki ry esittää kuntalaisaloitteessaan Varasjoen palauttamista lähemmäksi historiallista tilaa.

Lieksan kulttuuriperinnöntuki ry näkee mahdolliseksi ennallistaa Varasjoki kantatie 73 ja sillan uusimisen yhteydessä huomioiden arkeologiset, kulttuuriset ja luonnontieteelliset vaatimukset.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (liikenne ja infrastruktuuri) on ilmoittanut, ettei maantie- ja siltahankkeiden yhteyteen oteta muita hankkeita valtion hankerahoituksen kohdentamisen takia.

Lieksanjoen sillan (kt73) ja maantien rakentaminen alkaa alustavien tietojen mukaan vuoden 2026 syksyllä painopenkereen rakentamisella Varasjoen pohjoispuolelle, tulevan Braheantien kohdalle. Rakentaminen jakaantuu useammalle vuodelle.

Varasjoen ennallistaminen vaatii ennen varsinaisen ennallistamissuunnittelun aloittamista mm. vedenalaisen ja Kirkkosaaren arkeologisen inventoinnin, ruoppauksen vaikutusten arvioinnin vesistön käyttöön, pinta- ja pohjavesiin sekä luontoselvitysten täydentämisen (ruoppauksen vaikutukset korentojen ja viitasammakon elinympäristöön).

Selvitysten lisäksi tarvitaan eri viranomaislausunnot ja -luvat. Keskeisiä viranomaisia hankkeessa ovat mm. Väylävirasto (maantiet ja rautatiet), Pohjois-Karjalan ELY-keskus (luonto ja vesitalous) ja museoviranomaiset (arkeologia).

Varasjoen ennallistamissuunnittelu voidaan aloittaa aikaisintaan sillan ja liikenneväylien valmistuttua. Tällöin voidaan arvioida sillan ja liikenneväylien rakentamisen vaikutus sekä tarvittavien viranomaistupien ja erillisselvitysten tarve. Suunnittelun käynnistäminen voi vaatia myös asemakaavamuutoksen.

Hanke ei ole Lieksan kaupungin lähivuosien hankesuunnitelmissa tai talousarvioissa. Hanke voidaan ottaa mukaan hankesuunnitelmiin ja talousarvioon aikaisintaan Lieksanjoen sillan ja liikenneväylien valmistuttua.

Esittelijä

Kaupunkiympäristöjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon kaupunginhallitukselle Varasjoen ennallistamisesta.

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon kaupunginhallitukselle Varasjoen ennallistamisesta.

Lisätietoja

Kaupunkiympäristöjohtaja Juha Jääskeläinen, p. 040 636 2079, sähköposti juha.jaaskelainen(at)lieksa.fi

Valmistelija	Kaupunginjohtaja
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa esittelytekstin mukaisen vastauksen kuntalaisaloitteeseen.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti antaa esittelytekstin mukaisen vastauksen kuntalaisaloitteeseen.
Lisätietoja	Kaupunkiympäristöjohtaja Juha Jääskeläinen, p. 040 636 2079, sähköposti juha.jaaskelainen(at)lieksa.fi
Jakelu	Aloitteen tekijä